

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (One Tambon One Product : OTOP) เป็นโครงการที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นการสร้างรายได้และส่งเสริมเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่น เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยในปัจจุบันมีสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ทั่วประเทศรวมทั้งสิ้น 15,133 รายการ (กรมการพัฒนาชุมชน, 2546: ออนไลน์) ซึ่งมีผลิตภัณฑ์หลากหลายชนิดและมีคุณภาพที่แตกต่างกันไปทั้งด้านการผลิต และการตลาด ดังนั้นเพื่อให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของสินค้าอย่างต่อเนื่อง และสามารถส่งออกสินค้าไปยังต่างประเทศได้ รัฐบาลจึงได้มีแนวคิดในการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย หรือ OTOP Product Champion (OPC) ขึ้น โดยคณะกรรมการได้กำหนดกรอบในการเลือกสรรไว้ 4 ประการ คือ 1) สามารถส่งออกได้โดยมีความแข็งแกร่งของตราสินค้า 2) มีการผลิตต่อเนื่องและคงคุณภาพเดิม 3) ความเป็นมาตรฐานโดยมีคุณภาพสามารถสร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้า และ 4) มีประวัติความเป็นมาของผลิตภัณฑ์(คณะกรรมการอำนวยการคัดเลือกหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ, 2546) โดยในการคัดสรรสินค้านั้น จะแบ่งสินค้าออกเป็น 6 กลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่ สินค้าประเภทอาหาร สินค้าประเภทเครื่องคั้ม สินค้าประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย สินค้าประเภทเครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่ง สินค้าประเภทศิลปะประดิษฐ์และของที่ระลึก และสินค้าประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหารและยา จากนั้นอนุกรรมการระดับจังหวัดจะให้คะแนนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งจะนำมากำหนดระดับสินค้าตามความสามารถในการผลิต ตั้งแต่ระดับ 1 ดาวไปจนถึง 5 ดาว หลังจากนั้นจะส่งต่อไปคณะกรรมการระดับภาคเพื่อคัดสรรสุดยอด หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ในระดับภาคต่อไป ผลการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์มีสินค้าที่ผ่านการคัดสรรในระดับจังหวัดทั่วประเทศทั้งหมด 1,183 รายการ และในจำนวนนี้ถูกคัดสรรเป็นสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ในระดับภาค จำนวนทั้งสิ้น 858 รายการ ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์จากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 97 รายการ โดยเป็นสินค้าที่มาจากจังหวัดนครราชสีมาจำนวน 23 รายการ แบ่งเป็นสินค้าประเภทอาหาร 7 รายการ สินค้าประเภทเครื่องคั้ม 1 รายการ สินค้าประเภทเครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่ง 6 รายการ สินค้าประเภทศิลปะประดิษฐ์และของที่ระลึก 3 รายการ สินค้าประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหารและยา 1 รายการ และสินค้าประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย 5 รายการ ซึ่งทั้ง 5 รายการนี้เป็น

ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมทั้งสิ้น (ข้อมูลการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทยระดับภาค, 2546: ออนไลน์)

ผ้าไหมไทย ถือเป็นงานหัตถกรรมที่มีค่า เป็นมรดกและวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของคนไทย มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศโดยมีส่วนในการสร้างงานสร้างรายได้และเป็นสินค้าที่นำเงินตราจากต่างประเทศเข้าสู่ประเทศไทย แหล่งผลิตผ้าไหมและผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมมีอยู่มากมายกระจายไปตามภาคต่างๆ ของประเทศ โดยแหล่งผลิตที่สำคัญและมีชื่อเสียง ได้แก่ อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น อำเภอกำแพง จังหวัดกาฬสินธุ์ และอำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ เป็นต้น (ศูนย์สารสนเทศอีสานสิรินธร, 2546: ออนไลน์) ปัจจุบันภาครัฐบาลได้มีนโยบายให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางแห่งแฟชั่น โดยสนับสนุนส่งเสริมและเผยแพร่สินค้าผ้าไหมและผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมให้เป็นที่รู้จักของชาวไทยและชาวต่างประเทศ

การทอผ้าไหมเป็นงานหัตถกรรมดั้งเดิมอย่างหนึ่งของสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนมากทำกันเป็นอาชีพรองหลังจากฤดูกาลเก็บเกี่ยวหรือว่างจากงานหลักคือการทำกรเกษตรแล้วแทบทั้งสิ้น ซึ่งอาศัยความถนัดและความชำนาญที่สืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษ โดยทั่วไปจะทอผ้าไว้ใช้เองในครัวเรือน เช่น เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม และเครื่องใช้ต่างๆ นอกจากนั้นก็เตรียมไว้ใช้ประกอบพิธีกรรมต่างๆ เช่น ถวายพระสงฆ์ในงานประเพณีที่สำคัญ การทอผ้าไหมเป็นกระบวนการที่ละเอียดซับซ้อน ซึ่งจะเริ่มตั้งแต่การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม การสาวเส้นใยไหม การย้อมสีเส้นไหม และการทอผ้าเป็นผืน (วิบูลย์ ลีสุวรรณ, 2530)

จังหวัดนครราชสีมา หรือ โคราช ตั้งอยู่บนที่ราบสูงโคราช ทางตอนล่างของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือ ภาคอีสาน มีเนื้อที่ทั้งหมด ประมาณ 20,550 ตารางกิโลเมตร ซึ่งถือว่าเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย มีประชากรประมาณ 2.5 ล้านคน มากเป็นอันดับสองรองจากกรุงเทพมหานคร จังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคอีสานที่มีชื่อเสียงในด้านการทอผ้าพื้นเมืองโดยเฉพาะอย่างยิ่งผ้าไหม ที่ถือได้ว่าเป็นของดีประจำจังหวัดจากคำขวัญของจังหวัดที่ว่า “เมืองหญิงกล้า ผ้าไหมดี หมี่โคราช ปราสาทหิน ดินด่านเกวียน” (ข้อมูลจังหวัดนครราชสีมา, 2546: ออนไลน์)

ดังนั้นเพื่อให้สินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ต่างๆ มีคุณภาพและมาตรฐานที่สูงขึ้น และประสบความสำเร็จตามนโยบายของรัฐบาล ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของสินค้าที่ได้รับการคัดสรรเป็นสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ในระดับภาค ของสินค้าประเภทผ้าและเครื่องแต่งกายในจังหวัดนครราชสีมา ว่ามีสาเหตุของปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้ผลิตภัณฑ์เหล่านั้นประสบความสำเร็จ ซึ่งผลการศึกษาที่ได้จะเป็นแนวทางสำหรับผู้ประกอบการใน

การนำไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ หรือสินค้าชนิดอื่นๆให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือผู้ประกอบการให้สามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของสินค้าที่ได้รับการคัดสรรเป็นสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ 5 ดาวในระดับภาค ของสินค้าประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย ที่ผลิตในจังหวัดนครราชสีมา

ประโยชน์ที่รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยแห่งความสำเร็จของสินค้าที่ได้รับการคัดสรรเป็นสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ 5 ดาว ในระดับภาค ของจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการวางแผนและการดำเนินงานของสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ และอุตสาหกรรมขนาดย่อมทั่วไป